

HAMMARBY-SKARPNÄCK HEMBYGDSFÖRENING

HEMBYGDSVANDRINGAR MED HAMMARBY-SKARPNÄCK HEMBYGDSFÖRENING

24 maj 2020, kring Bergholmsskolan, en solig söndag under Coronapandemin, med ca 20 deltagare.

Ett kort referat från en vandring kring Bergholmsskolan, inför rivning för nytt bostadsområde i Bagarmossen, Stockholm.

Berättare Christer Moreau och Torbjörn Hallström.

Länk till filmen i Youtube (50 min): <https://www.youtube.com/watch?v=-jE5IMU9s6g>

Torbjörn hälsar alla välkomna, och ursäktar att vandringen blev fördröjd en månad pga pandemin, vilket lett till att skolan invändigt inte längre var tillgänglig, eftersom rivningsarbetet nu påbörjats. Dagens ciceron Christer Moreau, en av många som själv gått i Bergholms skola, hälsades välkommen.

Bagarmossens framväxt påbörjades 1950 och redan året efter såg man stadsdelen ta form. Den var i stort sett färdig 1954, och hade 1958 14 000 invånare. Från början var det en del av stadsdelen Skarpnäck, det informella namnet Bagarmossen blev officiellt först 1963.

Bergholmsskolan ritades av arkitekten Gustaf Kaunitz och blev klar 1959. Nu är det dags att riva skolan, som har stått mer eller mindre tom i tjugo år. Rivningen har just påbörjats, och ska vara klar inom tre månader. Marken här ska bebyggas med ca 650 lägenheter, varav ca en tredjedel hyresrätter, samt en grundskola med plats för 1200 elever.

Nu tar Christer över berättandet, och presenterar sig som Bagarmossenbo, född 1953 och uppväxt på Voxnegränd här intill. Han började skolan 1959, den hade redan då 1200 elever men var inte helt färdig. Ettorna fick lokaler i bottenvåningen i husen intill, men fick matrast i skolbespisningen. Det var minst 30 elever i varje klass. I närheten fanns ett litet centrum, med bageri, två livsmedelsbutiker (Konsum och Metro), en tobaksaffär, en damfrisering och en färgaffär. Emellanåt kunde barnen få överblivna bullar från bageriet.

Här vid valvet var huvudingången, och där stod rektorns bil. Den sluttande, asfaltbelagda skolgården innanför valvet upplevdes oändligt stor av eleverna. Förutom rektorexpedition och lärarrum fanns skolsköterska och tandläkare, och en jättestor aula. Längre till höger fanns vaktmästarens lokal. Det var som ett samhälle i miniatyr. En barack kom till efter något år, för lågstadiet. En liten gymnastiksal fanns där också.

Förutom årskurser 1 – 9 fanns obs-klasser och en yrkesförberedande klass med bara pojkar, som ägnade sig åt att meka med mopeder och dylikt.

Rivningen av husen försvåras av att de under tidigare tomställda år vandaliserats, med bl a mindre bränder. En anledning till rivningen är att det använts blå lättbetong, vilket hindrat att skolan renoverats.

På höjden låg högstadiet samt trä- och metallslöjd samt hemkunskap. På skolgården fanns från 1967 en rökruta, där niorna fick ensamrätt. Samt en skulptur föreställande ett lodjur. Den lär idag finnas i Kista.

Det fanns många elever som senare blev framgångsrika inom kultur eller idrott, t ex Janne Önnerud med låten Tommy, som handlar om en bagarmosskille på drift. Bland idrottare Janne Ahlén, Lasse Werner i Hammarby, Bille Ohlsson. Det var också en del busliv och missbruk, bl a thinnerniffare, med tillhåll i en ungdomsgård intill.

På 70-talet byggdes skolan ut nedåt Skarpnäck, med en ny högstadiesedel.

Från berget ner mot Skarpnäcksfältet var det en jättefin utsikt vid alla motortävlingar och vid segelflygningarna där.

Vi flyttar oss nedåt, längs parkvägen ner mot Skarpnäcksfältet och Bergholmstorpet. För 10 år sedan fanns (nu skrotade) planer att här öppna en bilväg ner till Skarpnäcksfältet. Den kommande bebyggelse gör ju ändå rätt stora ingrepp, med bilvägar till husen och till skolan, ända ner till den nuvarande bollplanen här nere.

Christer berättar om sin barndom på Voxnegränd, och det lilla centrum som fanns här, där de gamla butikerna nu alla blivit bostäder.

Vi avslutar nere vid bollplanen och vid lekparken Tråget. Där fanns en bemannad parklek, Sju små hus, benämnda efter dvärgarna, samt pingisbord, klätterställning och barnhage.

Refererat av Hans Severinson, december 2020.